

LIBERACE V ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPKY

PAVEL MATES

Abstract: **Liberation in Responsibility for Offenses**

This article deals with the institute of liberation, that is, exempting a legal person from a liability for a misdemeanor in the event of a breach of law, but the offender has made every effort to avoid this, the purpose of which is to mitigate the consequences of strict liability. It is pointed out that this is a measure which can be taken into account only in exceptional cases, and any demonstration of the existence of such reasons lies with the accused of the offense. Attention is focused on cases where the law excludes liberation and under which circumstances it may be considered.

Keywords: petty offence; fault; strict liability; circumstances excluding liability; body corporate

Klíčová slova: přestupek; zavinění; objektivní odpovědnost; okolnosti vylučující odpovědnost; právnická osoba

DOI: 10.14712/23366478.2020.18

1. ÚVODEM

Smyslem liberace v zákoně o odpovědnosti za přestupky, jejíž úprava byla inspirována zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob (zák. č. 418/2011 Sb.), je otupit ostří objektivní odpovědnosti, k jejímuž vzniku postačuje, že jednáním vznikl určitý následek spočívající v porušení nebo ohrožení chráněných hodnot a mezi nimiž existuje příčinná souvislost. V zásadě je na zákonodárci, ve kterých případech ji uplatní, a v českém správním právu trestním je tak, až na výjimky, v případě odpovědnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob.¹ Důvody pro zakotvení této konstrukce odpovědnosti lze ve stručnosti shrnout takto: činnosti realizované těmito subjekty s sebou přinášejí zvýšené riziko a objektivní odpovědnost je má vést k tomu, aby bylo pečováno o předcházení jejího vzniku. S ohledem na definici zavinění, jakožto psychického vztahu pachatele k protiprávnímu jednání a jeho výsledku, nelze o zavinění u právnických osob hovořit a sama objektivní odpovědnost pak nevyvolává potřebu nějaké specifické konstrukce zavinění právnických osob. Konečně jsou zde i důvody zcela praktické, u právnických osob, s ohledem na jejich mnohdy komplikovanou vnitřní organizační strukturu by bylo mnohdy složité, ne-li až nemožné zjistit, která konkrétní

¹ Takovou výjimkou představuje objektivní odpovědnost fyzické osoby za přestupky podle § 270 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek (zák. č. 134/2016 Sb.), což zákonodárce nepřesvědčivě odůvodnil tím, že by se ohrozila vymahatelnost práva v této citlivé oblasti.

fyzická osoba, jejíž jednání je přičítáno právnické osobě, se vlastně protiprávního jednání zaviněně dopustila.²

Liberace objektivní odpovědnost prolamuje, eliminuje přílišnou tvrdost této zákonné úpravy a brání uložení trestu v případě, kdy by to odporovalo smyslu trestání za přešupek, potažmo správní delikt vůbec.³ V úvahu zásadně přichází toliko u objektivní odpovědnosti, její uplatnění u přešupků, kde předpokladem vzniku odpovědnosti je zavinění, by neměla význam a pro liberaci se proto tento znak vůbec nezkoumá.⁴

V souvislosti s liberací je podstatné, že odpovědnost právnických osob a podnikajících fyzických osob je konstruována právě jako objektivní a nikoli absolutní, což je možno vyjádřit tak, že jde o odpovědnost za jednání a nikoli za výsledek. V rozsudku čj. 6 A 12/94-16, který lze v tomto ohledu označit za precedenční, konstatoval Vrchní soud v Praze, že odpovědnost vzniká v důsledku provozní činnosti právnické osoby nebo jednání, resp. opomenutí fyzické osoby, kterou ke svojí činnosti použila a nikoli za výsledek, protože jinak by vlastně ani nebylo možno hovořit o odpovědnosti za delikt, ale i za zásah vyšší moci nebo neodvratitelné události.⁵ Současně by se tím vytratila jedna z důležitých funkcí odpovědnosti ve správním právu, která má vést k předcházení porušování povinností a výchově, protože adresáti povinností by nemohli svoje jednání zákonu racionálně přizpůsobit.⁶

2. LIBERACE A OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

Přes určité zdánlivé podobnosti, nesmí být liberace zaměňována s okolnostmi vylučujícími protiprávnost. Zásadní rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že při prokázání liberace odpovědnost zaniká, zatímco v případě okolností vylučujících protiprávnost (viz § 24–28 zákona o odpovědnosti za přešupy, dále jen „zákon“) vůbec nevzniká. Bude-li tedy taková okolnost konstatována, pak nemá význam zjišťovat, zda je dán důvod k liberaci. Z hlediska procesního to znamená, že liberace se prokazuje až v průběhu řízení a pokud je dovozena, řízení bude usnesením zastaveno podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona, protože se skutek nestal, zatímco v případě okolností vylučujících protiprávnost by ani nemělo být zahajováno, nicméně stane-li se tak, musí být rovněž zastaveno, což *mutatis mutandis* platí také, pokud se týče důvodů zániku odpovědnosti.

Odchylný je též režim liberace oproti upuštění od uložení správního trestu podle § 43 zákona. V tomto případě musí proběhnout řízení, které vyústí v závěr, že pachatel přešupku je odpovědný, ale z důvodů stanovených v zákoně se od uložení trestu upouští.⁷ Rozdíl mezi oběma instituty tkví v tom, že upuštění od potrestání je záležitostí diskrece

² PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 318–319; rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) čj. 3 As 3/2003-38.

³ Rozsudky NSS čj. 5 As 243/2016-35 a čj. 5 As 10/2015-27 a rozsudek Krajského soudu v Praze čj. 45 Af 5/2014-49.

⁴ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích čj. 10 A 55/2013-31.

⁵ Tento rozsudek položil základ dnes již konstantní judikatury, viz např. rozsudky NSS čj. 9 As 50/2008-64 a čj. 2 As 24/2006-57.

⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges 2017, s. 152–153.

⁷ BOHADLO, D. – POTĚŠIL, L. – POTĚŠIL, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10.

správního orgánu (citovaný paragraf používá dikci lze upustit, resp. lze též upustit), takže není povinností, ale věcí úvahy správního orgánu, zda takové řešení přijme, byť tu samozřejmě je třeba dodržovat zásadu, aby bylo ve shodných případech postupováno shodně. Naproti tomu, budou-li prokázány liberační důvody, nemá správní orgán na vybranou a řízení zastavit musí.

3. PODMÍNKA LIBERACE

Podmínky, za nichž bude odpovědnosti za přestupek právnická osoba zproštěna, jsou stanoveny v § 21 odst. 1 zákona vcelku strohou a současně obecnou dikcí, podle níž právnická osoba za přestupek neodpovídá, prokáže-li, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. Tato konstrukce vychází z toho, že každá konkretizace takového úsilí, byť i příkladným výčtem, není možná ba ani vhodná, což ostatně nečinila ani předchozí úprava.⁸

Zatímco při prokazování odpovědnosti leží břemeno na správním orgánu, v případě liberace se, jak patrně, situace obrací. Opět nejde o zásadu nijak novou, protože v podstatě v tomto znění byla obsažena již dříve, ve zvláštních zákonech a zákon o odpovědnosti za přestupky ji doslova převzal. Zásadně tak platí, že obviněný z přestupků musí liberační důvody nejen tvrdit, ale také prokázat, přičemž nepostačuje jen obecný odkaz, ale je nutno, aby důvod byl uveden konkrétně.⁹

Na správním orgánu je pouze to, aby vyhodnotil důvodnost tvrzení. Nemá zejména povinnost z úřední moci a bez součinnosti, aktivity obviněného z přestupku opatřovat důkazy a jiné podklady.¹⁰

Otázkou je, zda o oprávnění uplatnit liberační důvody mají, resp. dokonce musí být účastníci správním orgánem ve smyslu § 4 odst. 2 správního řádu poučeni. Při odpovědi na ni je třeba předeslat, že tato zásada, která je součástí principu správy jako služby veřejnosti, je konstantně vykládána restriktivně a nevztahuje se na poučování o otázkách hmotného práva, čili o tom, jak mají účastníci řízení hájit v řízení svá práva a co pro ně plyne z toho, že tak neučiní, ale toliko ohledně práv procesních, tedy jaké důsledky má provedení nebo neprovedení určitého procesního úkonu.¹¹ Vzhledem k tomu, že liberace spadá do sféry práva hmotného a netýká se úkonu správního orgánu ani nesouvisí s procesními podmínkami, za nichž by mohl účastník uplatnit svá práva, lze uzavřít tak, že není povinností správního orgánu o této možnosti poučovat a plně se zde uplatňuje zásada, že právo přejde bdělým či *vigilantibus leges sunt scriptae*.¹² Naopak, obviněný

⁸ Rozsudek NSS čj. 4 As 123/2014-33.

⁹ Např. rozsudek NSS čj. 1 As 159/2015-27 a čj. 4 As 123/2014-33 nebo rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 30 A 121/2015-67.

¹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Plzni čj. 30 A 26/2015-100.

¹¹ Např. rozsudek Vrhnního soudu v Praze čj. 6 A 22/2000-39, rozsudky NSS čj. 1 As 30/2008-49 a čj. 1 As 51/2010-214. Ústavní soud k tomu výslovně podotkl, že do poučovací povinnosti nepatří návod, co by účastník měl nebo mohl v daném případě dělat, aby dosáhl žádaného účinku, ale jen pomoci k tomu, aby mohl zákonem stanoveným způsobem dát najevo, co hodlá v řízení učinit (nálezn. sp. zn. I. ÚS 63/96, viz též usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 480/97).

¹² Z konstantní judikatury např. rozsudky NSS čj. 1 As 51/2010-214, čj. 4 As 278/2018-92 a čj. 1 As 299/2018-31 a rozsudek Krajského soudu v Ostravě čj. 22 A 177/2016-25.

z přestupku má prokázat, že zajistil a splnil zákonné požadavky a není na správních orgánech, tím spíše soudech, aby mu doporučovaly, jakým způsobem má porušení právních předpisů předcházet.

Liberační důvod může být namítán kdykoli v průběhu řízení a s ohledem na zásadu, že správní řízení tvoří jeden celek, je možno tak učinit i v odvolacím řízení. Naproti tomu by jej nebylo možno, vzhledem k zákazu skutkových novot, plynoucí z § 75 odst. 1 soudního řádu správního, úspěšně uplatnit v soudním řízení, pokud se tak nestalo již v řízení před správními orgány.¹³

Podmínkou liberace je, že obviněný z přestupku prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení či ohrožení chráněného zájmu zabránil. Klíčovým je zde sousloví „veškeré úsilí“, které je přímo učebnicový příklad neurčitěho pojmu.

Při hodnocení takového úsilí je kladen důraz na objektivní posuzování, což je dáno zákonnou dikcí „bylo možno požadovat“ a nikoli „na něm požadovat“. Z toho je dovozováno, že se nelze dovolávat subjektivních faktorů, představ nebo hodnocení pachatele přestupku, ale je nárokováno, aby byla, a to ještě před spácháním přestupku, přijata taková opatření, která lze objektivně provést, a to současně s vynaložením veškerého úsilí.¹⁴ Zda došlo k vynaložení veškerého úsilí, je třeba zkoumat vždy s ohledem na konkrétní okolnosti každého jednotlivého případu a zejména s přihlédnutím k tomu, o jakou právnickou osobu se jedná, a rozhodně tedy nelze klást stejné nároky na drobný spolek amatérů a velkou korporaci, která disponuje odborníky.¹⁵

Z toho rovněž plyne, že požadovat lze jen splnění toho, co je rozumné a přiměřené okolnostem. Pokud např. v konkrétním případě autobazar nesdělil kupujícímu údaje ze servisní knížky, v níž byl zaznamenán počet najetých kilometrů automobilu, o jejíž existenci nevěděl, dospěl soud k závěru, že meze potřebného úsilí a přiměřenosti pokračuje požadavek, aby pátral po servisní knížce, která byla v tomto automobilu někde ukrytá.¹⁶

Požadavek veškerého úsilí není naplněn tím, že obviněný z přestupku pouze dodržel zákonem stanovené požadavky (ostatně, jestliže by jednal v rozporu s nimi, vůbec by se dobré víry nemohl dovolávat) nebo standardní metody, což je dáno tím, že liberační důvody představují výjimku z objektivní odpovědnosti a mohou se uplatňovat jen v opodstatněných případech. K tomu je třeba, aby konal ještě něco více, byl aktivní a využíval všech i jen teoreticky možných řešení k tomu, aby nenastal škodlivý následek. Vůbec pak nepostačuje, bude-li toliko pasivně vyčkávat v přesvědčení, že takový následek nenastane. Pokud by totiž odpovědnosti zbavovalo jen to, že právnická osoba postupovala v souladu s právními předpisy, celý systém ochrany zákonem stanovených hodnot, stojící na objektivní odpovědnosti, by byl ochromen a liberace fakticky pozbyla smyslu, protože by za této situace muselo dojít ke zbavení odpovědnosti vždy. Prin-

¹³ Např. rozsudek NSS čj. 1 As 32/2006-99.

¹⁴ PRÁŠKOVÁ, 2017, c. d., s. 154; BOHADLO, D. – BROŽ, J. – KADEČKA, S. – PRŮCHA, P. – RIGEL, F. – ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 141; usnesení Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 2111/17.

¹⁵ GRYGAR, T. Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě. *Právní rozhledy*, 2017, č. 12, s. 428.

¹⁶ Rozsudek NSS čj. 8 As 70/2015-56 a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2516/2009.

cipiálně přitom platí, že takto kvalifikované úsilí musí být vynaloženo před spácháním přestupku a nikoli např. až na základě provedené kontroly.¹⁷

4. KDY LIBERACE NEPŘÍCHÁZÍ V ÚVAHU

Ustanovení § 21 odst. 2 zákona stanoví okruh případů, kdy liberace nepřichází v úvahu. Je tomu tak, jestliže ze strany obviněného z přestupku nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě,¹⁸ a také nebyla-li z jeho strany učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Tím ovšem není okruh důvodů pro vyloučení odpovědnosti uzavřen a v úvahu mohou přicházet i další. Současně ovšem platí, že nebudou-li tyto podmínky splněny, musí dojít ke zproštění odpovědnosti.

V úvahu nepřichází liberace odkazem na jednání zaměstnanců právnické osoby. Zde se vychází z toho, že za právní i protiprávní jednání zaměstnanců odpovídá právnická osoba tak, jako by jej činila sama, a dopustí-li se této porušení povinností, dopadají důsledky v duchu koncepce objektivní odpovědnosti na ni. Zproštění odpovědnosti by zde přicházelo v úvahu jen tehdy, jestliže by se zaměstnanec, přes veškerá reálně možná opatření, zcela vymkl řídicím a kontrolním systémům, které byly včas nastaveny. Důvodem k liberaci není např. ani to, že zaměstnavatel svoje zaměstnance pravidelně proškoluje (často se tato námitka objevuje v případě postihu provozovatele dálkové kamionové dopravy za to, že řidiči nedodržují povinné přestávky), protože došlo-li přesto k porušení povinností, není toto školení dostatečným prostředkem k tomu, aby zabránilo porušení zákona.¹⁹ Prakticky to tedy znamená, že takové školení bude efektivní, pouze zajistí-li, že zaměstnanci budou povinnosti dodržovat a vůči právnické osobě nebude dovozována odpovědnost. Důvodem ke zproštění odpovědnosti tím spíše nemůže být, došlo-li k porušení povinností jednáním toho, koho právnická osoba pověřila, aby za ni činil úkony.

Vzhledem k tomu, že to, kdy a jakými postupy má právnická osoba provádět povinnou kontrolu, plyne z příslušné právní úpravy, je její zanedbání porušením zákonné povinnosti a již tím *per se* nemůže být důvodem ke zproštění odpovědnosti, naopak půjde o okolnost, která se promítne do výše trestu za přestupek. O zanedbání povinné kontroly jde i v případě, že se právnická osoba spoléhá, že kontrola, již provedl některý jiný účastník soukromoprávního vztahu, v konkrétním případě dodavatelem pohonných hmot nebo, že dodavatel byl v dosavadních obchodních vztazích vždy solidní.²⁰

Mnohem složitěji se hledá odpověď na to, kdy je naplněn požadavek potřeby kontroly. V praxi to totiž znamená, že půjde pouze o takový systém kontroly, která povede k tomu, že zabrání vzniku odpovědnosti, a naopak, bude-li kdykoli zjištěno porušení

¹⁷ Rozsudky NSS čj. 7 As 217/2018-25, čj. 1 As 302/2017-44 a čj. 4 As 123/2014-33 a rozsudek Krajského soudu v Praze čj. 45 A 67/2015-220.

¹⁸ Výčet těchto osob stanoví § 20 zákona.

¹⁹ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem čj. 15 A 104/2013-55, rozsudky NSS čj. 5 As 10/2015-27 a čj. 2 As 92/2008-76.

²⁰ Např. rozsudek NSS čj. 4 As 123/2014-33, rozsudky Krajského soudu v Brně čj. 31 A 49/2014-79 a čj. 31 A 69/2015-92 a rozsudek soud v Ostravě – pobočka v Olomouci čj. 65 A 21/2016-69.

povinnosti, nemůže jít o kontrolu dostatečnou, ať již proto, že nemá potřebnou úroveň, kontrolní mechanismy nejsou dodržovány, mohou být obcházeny, selhávají, není dodržena jejich periodicita apod.²¹ Bez významu je z tohoto hlediska také např. to, že jejich zavádění by bylo příliš ekonomicky nebo časově náročné.²²

S ohledem na objektivní odpovědnost nezbavuje odpovědnosti jednání v dobré víře. Na druhé straně však, pokud by byla dobrá víra konstatována, znamenalo by to absenci zavinění, takže by fyzická osoba nemohla naplnit skutkovou podstatu přestupku a u osoby právnické by se promítla do úvah o výši trestu.²³ Důvody pro liberaci nejsou dále subjektivní potíže právnické osoby ani její vnitřní poměry, jakými je nástup nových zaměstnanců nebo zavádění nového softwaru, to, že nedošlo k zdravotnímu ani jinému poškození spotřebitele, ujištění ze strany dodavatele, že zboží neporušuje ochranu známky, neodhalení skrytých vad výrobku, předvídatelné podnikatelské riziko, jakož i existence překážky splnění povinností, které musí být odstraněny nebo překonány, jakými je nedostatek úředního povolení.²⁴

5. ODPOVĚDNOST PROVOZOVATELE MOTOROVÉHO VOZIDLA

Přestupek provozovatele motorového vozidla představuje dosti svéráznou úpravu, která ač je v rozporu hned s několika ústavními zásadami, minimálně však principem *nemo tenetur*, zůstává součástí právního řádu, protože ústavním konformitu potvrdil, jakkoli nepřiliš přesvědčivými argumenty, Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/16.²⁵

Ve stručnosti lze shrnout skutkovou podstatu přestupku provozovatele motorového vozidla podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu (zák. č. 361/2000 Sb.) tak, že provozovatel se přestupku dopustí tím, že nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem v § 10. Odchyldkou od obecné úpravy odpovědnosti za přestupky je, že i fyzická osoba odpovídá v režimu objektivní odpovědnosti. Speciální jsou pak liberální důvody, které mohou spočívat jen v tom, že provozovatel prokáže, že v době před porušením povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích bylo vozidlo buď odcizeno, odcizena jeho tabulka s přidělenou státní poznávací značkou, nebo podal žádost o zápis změny provozovatele vozidla v registru silničních vozidel.

Jak patrně, jedná se tu o zvláštní úpravu, která je aplikována přednostně, a výčet liberálních důvodů je stanoven taxativně, takže jiné nepřicházejí v úvahu. Ke zproštění od-

²¹ Rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 29 A 2/2016-68, rozsudek NSS čj. 9 As 36/2007-59.

²² Rozsudek NSS čj. 10 As 167/2015-35; spíše ojediněle se objevuje i stanovisko, že ekonomické aspekty by mohly mít pro liberalizaci význam, avšak jen za podmínek, pokud by byly zcela nepřiměřené (např. rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 62 A 83/2017-105).

²³ Rozsudek NSS čj. 5 A 110/2001-34.

²⁴ Např. rozsudek NSS čj. 6 A 109/2000-73, rozsudek Krajského soudu v Ostravě čj. 22 Af 132/2011-47 a rozsudek Městského soudu v Praze čj. 3 Af 5/2012-97.

²⁵ Viz též např. usnesení III. ÚS 3187/19; zevrubněji kritické hodnocení tohoto judikátu viz MATES, P. Přestupek provozovatele motorového vozidla. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 7–8, s. 24–27.

povědnosti provozovatele proto nepostačuje, že sice prokazatelně došlo ke smluvnímu převodu vozu na jinou osobu, ale tato skutečnost nebyla vyznačena v registru vozidel.²⁶

Liberace samozřejmě vůbec nepřichází v úvahu tam, kde ji zákonodárce vyloučil, jako je tomu u stanoveného okruhu přestupků podle § 36 odst. 3 zákona o silniční dopravě (zák. č. 111/1994 Sb.) nebo již zmíněného ustanovení § 270 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Rozhodnutí o tom, ve kterém zákoně bude taková výluka obsažena, je záležitostí právně politickou a jak známo, vždy se pro to najdou nějaké důvody.

6. KDY JE TEDY LIBERACE MOŽNÁ

Příkladů, kdy došlo ke zproštění odpovědnosti za přestupek, nalézáme v praxi s ohledem na to, že má jít jen zcela výjimečný případ, opravdu málo. Taková situace byla shledána v případě, kdy se na vzniku protiprávního jednání podílel podstatnou měrou správní orgán tím, že dlouhodobě vydával jiné právnické osobě oprávnění k nějaké činnosti, ačkoli se tak dělo v rozporu se zákonem. Liberován byl též pachatel přestupku, který se v důsledku rozpornosti právní úpravy ocitl v situaci, kdy nemohl vyhovět zákonu, aniž by současně neporušil jinou povinnost, a dále ten, kdo nepřikázal ani nepovolil určitou činnost, přičemž současně učinil veškerá opatření, k tomu, aby k takové činnosti nedošlo.²⁷

Všeobecně uznávaným důvodem, pro který dochází ke zproštění odpovědnosti, je odkaz na vyšší moc, přírodní síly nebo jiné faktory, které není možno ovládat. Mám však za to, že zde vůbec nelze o vzniku odpovědnosti hovořit, a to proto, že k důsledku nedošlo jednáním, ale právě touto vyšší mocí nebo událostí.

7. ZÁVĚR

Liberace je podle některých autorů chápána jako odnož doktríny řádné péče, která se uplatňuje v právu soukromém.²⁸ Jejím smyslem je oslabit přísnou objektivní odpovědnost, jejímž posláním je chránit důležité veřejné statky a hodnoty, ale která by mohla být za určitých okolností v rozporu s principem spravedlnosti. Jak patrně, přiznávána je jen výjimečně, což může být jedněmi shledáváno jako správné, jinými naopak jako výraz zbytečného trestání. Další vývoj bude zcela v rukách soudů, na nichž je určit, jsou-li v konkrétním případě podmínky zproštění odpovědnosti dány, a zatím se nejeví, že by mohlo dojít k zásadnějšímu průlomu do stávající judikatury.

doc. JUDr. Pavel Mates CSc.

Vysoká škola finanční a správní Praha, FSE UJEP Ústí nad Labem

pavel.mates@ujep.cz

²⁶ Např. rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 73 A 71/2017-48, rozsudky NSS čj. 1 As 131/2014-45 a čj. 1 As 318/2018-41.

²⁷ Např. rozsudky NSS čj. 1 As 188/2012-30, čj. 6 As 18/2017-32 a čj. 9 As 92/2008-82.

²⁸ POMAHÁČ, R. Proměna přestupkového práva. *Právní rozhledy*, 2017, č. 15–16, s. 534.